

Petycja w sprawie kategorycznego wstrzymania planowanej drogi ekspresowej S5 na odcinku Gminy Biskupiec oraz dla miasta Iławy

Nadawcy petycji:

- Społeczność lokalna terenów objętych planowaną inwestycją
-

Adresaci petycji:

- Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
- Prezes Kancelarii Rady Ministrów
- Minister Infrastruktury
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
- Posłowie na Sejm RP z okręgu wyborczego nr 34 (woj. warmińsko-mazurskie)
- Posłowie do Parlamentu Europejskiego wybrani w Rzeczypospolitej Polskiej (warmińsko-mazurskie oraz podlaskie)
- Urząd Wojewódzki województwa Warmińsko - Mazurskiego
- Urząd Marszałkowski województwa Warmińsko Mazurskiego
- Organizacje, Związki Zawodowe, Fundacje.

Szanowni Państwo,

My, niżej podpisani mieszkańcy **(1472 podpisów)** regionu i zainteresowani obywatele, składamy niniejszą petycję w sprawie planowanego przebiegu drogi ekspresowej S5 odcinku **Wirwajdy – Nowe Marzy**. Petycja ta jest wyrazem **stanowczego sprzeciwu społecznego wobec wariantu W4 dla Gminy Biskupiec** wskazanego przez inwestora jako preferowany, a zarazem **jednoznacznego poparcia lokalnych społeczności dla wariantu W1**, który uważamy za optymalny i zgodny z interesem społecznym. Wnosimy o podjęcie działań zapewniających pełne uwzględnienie głosu mieszkańców przy wyborze przebiegu tej trasy oraz o wstrzymanie finalizacji decyzji do czasu przeprowadzenia rzetelnych konsultacji społecznych. Poniżej przedstawiamy uzasadnienie naszego stanowiska, uwzględniające zarówno argumenty społeczne, jak i podstawy prawne.

Sprzeciw wobec wariantu W4

Zdecydowanie **nie zgadzamy się na realizację wariantu W4** jako trasy S5 przez teren Gminy Biskupiec oraz tylko jeden węzeł dla Iławy (tzw. Iława Południe) – zlokalizowany na drodze

wojewódzkiej w kierunku Samplawy, a więc jedynie od strony południowej miasta. Jeden węzeł komunikacyjny dla 30-tysięcznego miasta to rozwiązanie skrajnie niekorzystne i niebezpieczne z punktu widzenia ruchu drogowego i rozwoju Iławy. Już teraz eksperci i przedstawiciele mieszkańców alarmują, że pozostawienie Iławy z jednym wjazdem na ekspresówkę „będzie komunikacyjną katastrofą”. Wariant ten został wskazany jako „najkorzystniejszy” podczas posiedzenia Zespołu Oceny Przedsięwzięć Inwestycyjnych w dniu 13 marca 2025 r. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Olsztynie poinformowała wówczas, że po stronie województwa warmińsko-mazurskiego preferowany jest wariant W4, przewidujący przebieg S5 m.in. z węzłami *Mierzyn, Biskupiec, Iława Południe i Franciszkowo*. Podkreślamy, iż wariant W4 jest **nową propozycją, wprowadzoną na późnym etapie prac**, stanowiącą kompilację fragmentów dwóch wcześniejszych wariantów (W1 oraz W3).

Mimo zapewnień inwestora, że wariant W4 uwzględnia pewne korekty mające na celu lepsze dostosowanie trasy do uwarunkowań społecznych i środowiskowych, społeczność lokalna odebrała tę propozycję **negatywnie**. Naszym zdaniem wariant W4 **nie realizuje w pełni kluczowych postulatów mieszkańców**. Przebieg trasy w tym wariantcie omija bowiem rozwiązania, na które liczyliśmy, i może nieść za sobą nieproporcjonalne obciążenia dla pewnych obszarów bez dostatecznych korzyści dla lokalnej społeczności. W szczególności obawiamy się, że wybór W4 spowoduje utracenie szansy na optymalny układ komunikacyjny dla Iławy (w tym planowane od dawna funkcje obwodnicy miasta) oraz że pogorszy jakość życia mieszkańców gminy Biskupiec przez ingerencję w tereny cenne przyrodniczo i zurbanizowane, które w wariantcie W1 były omijane. W związku z powyższym wyrażamy **stanowczy protest przeciw forsowaniu wariantu W4** wbrew woli większości zainteresowanych mieszkańców.

Poparcie lokalnych społeczności dla wariantu W1

Jednocześnie pragniemy zaznaczyć, że **lokalne społeczności jednoznacznie popierają wariant W1** jako najlepszy przebieg drogi S5 na omawianym odcinku. Wariant W1, określany często jako „fioletowy”, przebiega najbliżej Iławy spośród wszystkich analizowanych opcji i tym samym w największym stopniu odpowiada potrzebom rozwojowym naszego regionu dając miastu Iława trzy węzły. Już na etapie spotkań informacyjnych w styczniu 2023 r. większość uczestników opowiadała się za wariantem W1. Swoje oficjalne stanowiska popierające wariant W1 przyjęły jednogłośnie organy przedstawicielskie samorządów lokalnych, w tym **Rada Gminy Biskupiec** (uchwała z 23 lutego 2023r.) oraz **Rada Miejska w Iławie** (uchwała z 27 lutego 2023 r.) stwierdzając, iż spośród trzech przedstawionych wariantów to właśnie wariant W1 leży **w interesie obecnych i przyszłych mieszkańców**. Samorząd Iławski dodatkowo podkreślił, że ten przebieg drogi S5 stworzyłby dla miasta szansę budowy długo oczekiwanej południowej obwodnicy oraz najlepiej rozwiązał problem wyprowadzenia ruchu tranzytowego z centrum Iławy, sprzyjając zrównoważonemu rozwojowi całego powiatu. Niestety w żadnym z przypadków głos Samorządu nie był wzięty pod uwagę.

Podobne stanowiska zajęły **inne lokalne władze i społeczności**. Zgodnie z dokumentacją ze spotkań informacyjnych, m.in. Starostwo Powiatowe Nowomiejskie (Powiat Nowomiejski), Urząd Gminy Biskupiec oraz liczne organizacje społeczne zgłosiły **wnioski przeciwko przebiegowi S5 w wariancie W2 (bliżej Lubawy) i jednoznacznie za przebiegiem w wariancie W1**. Świadczy to o zgodnym stanowisku różnych gmin i powiatów naszego regionu co do preferowanej trasy – **wariant W1 cieszył się najszerszą akceptacją społeczną oraz samą funkcjonalnością**.

Co więcej, podczas niedawnych otwartych spotkań z mieszkańcami ponownie wybrzmiał **jednomyślny głos poparcia dla wariantu W1**. Przykładowo, na spotkaniu konsultacyjnym w miejscowości Lipinki (gmina Biskupiec) w dniu 16 kwietnia br. **mieszkańcy wyraźnie opowiedzieli się za wariantem W1** jako oczekiwanym przebiegiem S5, zarówno dla Gminy Biskupiec, jak i dla Miasta Ławy. Wariant ten postrzegany jest jako najlepszy kompromis łączący cele inwestycji z potrzebami lokalnej społeczności – zapewnia dogodny dojazd do Ławy (największego miasta na trasie Grudziądz–Ostróda) oraz minimalizuje wyburzenia domów i negatywne oddziaływanie na zwarte tereny zamieszkane w porównaniu z innymi wariantami. Nasza społeczność konsekwentnie artykułowała swoje poparcie dla wariantu W1 na każdym etapie konsultacji, poprzez udział w spotkaniach, składanie uwag pisemnych, a także poprzez stanowiska samorządów lokalnych i liczne głosy mieszkańców.

Brak transparentności dokumentacyjnej i analitycznej

Mieszkańcy wskazują na poważny brak transparentności w procesie wyboru wariantu W4. Zwracają uwagę, że nie uzyskali pełnego dostępu do kluczowych dokumentów związanych z planowaną inwestycją. W szczególności podkreślają następujące problemy:

- **Brak dostępu do kluczowych dokumentów:** mieszkańcy nie uzyskali dostępu do istotnych opracowań, takich jak Studium Techniczno-Ekonomiczno-Środowiskowe (STeŚ) ani do pełnej analizy wielokryterialnej przygotowanej przez ZOPI.
- **Ograniczone informacje w piśmie:** otrzymywali jedynie ogólnikowe pisma o marginalnym związku z przedmiotem inwestycji, które nie zawierały wyjaśnień dotyczących zastosowanej metodyki oceny wariantów.
- **Brak wiedzy o metodzie MCE:** nie mają informacji, jaką metodę analizy wielokryterialnej (MCE) przyjęto oraz jak przypisano wagi poszczególnym kryteriom oceny wariantów. W efekcie nie można zweryfikować, na jakiej podstawie punkty były przydzielane poszczególnym rozwiązaniom.
- **Oczekiwanie na szczegółowe dane:** mieszkańcy domagają się ujawnienia pełnych danych analitycznych – m.in. informacji o zastosowanych algorytmach i procedurach obliczeniowych, sposobie normalizacji wartości wskaźników oraz dokładnym przebiegu ścieżki decyzyjnej, która doprowadziła do wskazania wariantu W4 jako preferowanego.

- **Podważenie zaufania społecznego:** podkreślają, że bez ujawnienia tych informacji społeczna weryfikacja procesu jest niemożliwa, co poważnie podważa zaufanie do rzetelności i obiektywizmu prowadzonej procedury.

Brak jawności w zakresie dokumentów i analizy uniemożliwia mieszkańcom efektywny udział w konsultacjach oraz weryfikację podejmowanych decyzji. Taki stan rzeczy stoi w sprzeczności z zasadami transparentności i partycypacji obywatelskiej, które powinny towarzyszyć planowaniu inwestycji infrastrukturalnych.

Brak pełnej konsultacji i naruszenie zasad partycypacji obywatelskiej

Nasz sprzeciw wobec wariantu W4 oraz poparcie dla wariantu W1 wynikają nie tylko z merytorycznej oceny tych propozycji, ale także z **niepokojącego przebiegu procesu konsultacyjnego**. Uważamy, że **interes społeczny nie został realnie uwzględniony** w stopniu, jakiego należałoby oczekiwać w demokratycznym procesie planowania tak istotnej inwestycji. Pomimo licznych sygnałów płynących od społeczności lokalnej, decyzje inwestora zdają się je pomijać.

Pragniemy zwrócić uwagę, że **okres konsultacji społecznych był niewystarczający**, a dialog z mieszkańcami miał charakter pozorny. Wariant W4, jako nowa koncepcja, **nie był przedmiotem pełnych konsultacji na etapie informacyjnym w 2023 roku**, ponieważ powstał dopiero później (w związku z koniecznością ominięcia terenów zastrzeżonych przez wojsko). Mieszkańcy nie mieli zatem równych szans wypowiedzenia się o tym wariancie na wczesnym etapie. Dodatkowo, wnioski i uwagi zgłaszane przez społeczność (jak wspomniane wyżej postulaty poparcia dla W1) **nie przełożyły się na ostateczną rekomendację** – wybrano wariant sprzeczny z wolą większości zainteresowanych. Świadczy to o braku dostatecznego wsłuchania się w głos obywateli.

Aktualnie z wielkim niepokojem obserwujemy, że pomimo utrzymującego się sprzeciwu społecznego, procedura zmierza szybko ku finalizacji **bez właściwego pogłębionego dialogu z mieszkańcami**. Decyzja o wskazaniu wariantu W4 została już skierowana przez olsztyński oddział GDDKiA do zaopiniowania przez **Komisję Oceny Przedsięwzięć Inwestycyjnych (KOPI)** przy Generalnym Dyrektorsie GDDKiA, a posiedzenie tej komisji zaplanowano na dzień **26 maja 2025 r.** Oznacza to, że za kilka tygodni wariant W4 może zostać definitywnie zaakceptowany jako podstawa do złożenia wniosku o decyzję środowiskową, **zamykając de facto drogę do jakichkolwiek zmian**. Uważamy, że tak przyspieszone procedowanie **bez zapewnienia faktycznego udziału społeczności lokalnej** stoi w sprzeczności z fundamentalnymi zasadami partycypacji obywatelskiej i przejrzystości procesu decyzyjnego. Społeczność **nie została w pełni wysłuchana**, a pominięcie jej głosu na tym etapie oznaczałoby podjęcie decyzji o ogromnym wpływie na region **bez społecznej akceptacji**, co budzi nasz głęboki sprzeciw i apel o to by **zaplanowane spotkanie (KOPI) dnia 26 maja 2025 roku kategorycznie odwołać celem wydłużenia konsultacji społecznej i ponownej analizy tej wielopokoleniowej inwestycji**.

Przypominamy, że inwestycje infrastrukturalne tej skali powinny być realizowane **za zgodą i przy współudziale społeczeństwa**, a nie wbrew niemu. Dalsze procedowanie wyboru wariantu drogi S5 **bez pogłębionego dialogu z mieszkańcami** narusza zasadę zaufania obywateli do państwa i godzi w wizerunek procesu inwestycyjnego jako transparentnego i uwzględniającego dobro wspólne. W efekcie może to prowadzić do konfliktów społecznych, opóźnień w realizacji a nawet kwestionowania decyzji na drodze formalno-prawnej. Chcemy tego uniknąć poprzez skierowanie niniejszej petycji – zależy nam na rozwiązaniu najlepszym merytorycznie, ale też **legitymizowanym przez społeczność lokalną**.

Podstawy społeczne i prawne petycji

Nasza petycja znajduje mocne oparcie zarówno w argumentach społecznych, jak i w obowiązujących przepisach prawa, które gwarantują obywatelom udział w procesach decyzyjnych. Poniżej przedstawiamy kluczowe podstawy prawne i zasady, które – naszym zdaniem – zostały lub mogą zostać naruszone w obecnej sytuacji:

- **Art. 2 Konstytucji RP – zasada demokratycznego państwa prawnego i sprawiedliwości społecznej:** Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej. Zasada ta oznacza m.in. obowiązek władz publicznych do rzetelnego wzięcia interesu publicznego i prywatnego oraz zapewnienia obywatelom możliwości realnego wpływu na decyzje ich dotyczące. Pominięcie głosu lokalnej społeczności przy wyborze wariantu drogi stoi w sprzeczności z zasadą sprawiedliwości społecznej, ponieważ ignoruje uzasadnione oczekiwania mieszkańców co do kształtu inwestycji wpływającej na ich życie.
- **Art. 61 Konstytucji RP – prawo obywateli do informacji:** Konstytucja gwarantuje każdemu obywatelowi prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej. W kontekście planowania drogi S5 oznacza to obowiązek informowania społeczeństwa o wszystkich istotnych okolicznościach inwestycji (w tym o rozważanych wariantach trasy, terminach i trybie konsultacji, analizach wpływu itp.) w sposób pełny i terminowy. Tymczasem lokalna społeczność nie miała możliwości zapoznania się z wariantem W4 na wczesnym etapie, a informacje o skierowaniu sprawy do KOPI i faktycznym zignorowaniu uwag społecznych nie były odpowiednio skomunikowane. Domagamy się realizacji naszego konstytucyjnego prawa do rzetelnej informacji i udziału w procesie decyzyjnym.
- **Art. 63 Konstytucji RP – prawo do petycji, wniosków i skarg:** Każdy ma prawo składać petycje, wnioski i skargi w interesie publicznym, własnym lub innej osoby za jej zgodą, do organów władzy publicznej. Petycja niniejsza jest właśnie realizacją tego prawa – występujemy w interesie publicznym naszej lokalnej społeczności. Organy władzy, do których ją kierujemy, mają obowiązek **wnikliwego rozpatrzenia petycji** i udzielenia na nią odpowiedzi w przewidzianym prawem terminie, zgodnie z ustawą o petycjach (Dz.U. 2014 poz. 1195).

Liczymy, że nasz głos obywatelski zostanie potraktowany poważnie i z należytą uwagą, a przedstawione argumenty merytoryczne spotkają się z rzeczową reakcją adresatów.

- **Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz.U. 2014 poz. 1195):** Przepisy tej ustawy określają tryb składania i rozpatrywania petycji przez organy władzy. Zgodnie z ustawą o petycjach każdy podmiot rozpatrujący petycję zobowiązany jest m.in. do należytej analizy przedstawionych postulatów oraz – w miarę możliwości – uwzględnienia ich w swoim działaniu lub przekazania właściwym organom. Wnosimy niniejszą petycję właśnie na podstawie tej ustawy, oczekując, że nasze żądania zostaną rozważone z poszanowaniem celu, jaki jej przyświeca, czyli umożliwienia obywatelom wpływu na sprawy publiczne.
- **Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko:** Ten akt prawny (implementujący m.in. unijną Dyrektywę EIA) nakłada na inwestora i organy administracji obowiązek **zapewnienia udziału społeczeństwa** w postępowaniach dotyczących środowiska (do których należy m.in. wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla drogi ekspresowej). Przepisy ustawy wymagają, aby społeczeństwo miało możliwość zapoznania się z dokumentacją inwestycji oraz zgłaszania uwag i wniosków, które następnie powinny zostać rozpatrzone przed podjęciem decyzji. W naszej ocenie dotychczasowy proces wyboru wariantu S5 nie spełnia w pełni standardów partycypacji określonych w tej ustawie – skoro pomimo licznych uwag społeczeństwa wariant wybierany jest wbrew tym uwagom, oznacza to faktyczne pominięcie głosu społeczeństwa w procedurze. Apelujemy o naprawienie tego uchybienia zanim dojdzie do etapu formalnego postępowania środowiskowego.
- **Konwencja z Aarhus (Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji i dostępie do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska, Dz.U. 2003 nr 78 poz. 706):** Polska jako strona tej konwencji zobowiązała się do zapewnienia obywatelom realnego wpływu na decyzje dotyczące środowiska. Konwencja gwarantuje społeczeństwu m.in. **prawo uczestniczenia w procedurach podejmowania decyzji** w sprawach środowiskowych, zobowiązując organy administracji do stworzenia **wczesnych i skutecznych możliwości udziału** oraz do tego, by zgłaszane przez społeczeństwo uwagi i wnioski były **uwzględniane w procesie decyzyjnym**, a ewentualne ich odrzucenie zawsze należycie uzasadnione. W duchu Konwencji z Aarhus władze nie powinny podejmować decyzji o przebiegu drogi ekspresowej **na etapie Studium STEŚ ani na posiedzeniu KOPI bez upewnienia się, że społeczeństwo miało możliwość wypowiedzenia się i że jego zdanie zostało rozważone**. Brak takiego podejścia w obecnej sytuacji byłby sprzeczny z międzynarodowymi standardami, do których przestrzegania Polska się zobowiązała.

Powyższe przepisy i zasady prawne tworzą razem silną podstawę dla naszego żądania. Jako obywatele mamy **prawo być informowani i współdecydować** o sprawach tak ważnych, jak przebieg drogi ekspresowej przez nasze miejscowości. **Lekceważenie głosu społeczności lokalnej** byłoby naruszeniem zarówno krajowego prawa, jak i umów międzynarodowych, a także podstawowych standardów demokratycznego państwa prawa. Nasza petycja służy przypomnieniu o tych standardach i wezwaniu organów władzy do ich realizacji w praktyce.

Żądania petycji

Mając na uwadze powyższe argumenty, **żądamy** podjęcia następujących działań:

1. **Wstrzymanie procedury zatwierdzania wariantu W4** – w szczególności wnosimy o **niepodejmowanie ostatecznej decyzji** rekomendującej wariant W4 podczas posiedzenia KOPI w dniu 26 maja 2025 r. oraz o niewystępowanie z wnioskiem o decyzję środowiskową opartym na tym wariantcie, dopóki nie zostaną rozpatrzone postulaty społeczne. Oczekujemy, że Ministerstwo Infrastruktury oraz Generalny Dyrektor GDDKiA wstrzymają się z dalszym procedowaniem wariantu W4 jako „najkorzystniejszego” do czasu wyjaśnienia wątpliwości społecznych i prawnych przedstawionych w niniejszej petycji.
2. **Wznowienie i wydłużenie procesu konsultacji społecznych oraz ponowna ocena wariantów z uwzględnieniem interesu społecznego** – domagamy się zorganizowania **dodatkowych konsultacji i dialogu z mieszkańcami** Gminy Biskupiec, Miasta Iławy oraz pozostałych zainteresowanych samorządów, celem wysłuchania i przedyskutowania naszych postulatów. W szczególności wnosimy o ponowne przeanalizowanie wariantu W1 w porównaniu z wariantem W4, przy **pełnym uwzględnieniu argumentów społecznych, środowiskowych i lokalnych uwarunkowań rozwojowych**. Konsultacje te powinny być przeprowadzone w dobrej wierze – tak, aby rzeczywiście możliwe było wprowadzenie korekt do rozwiązań projektowych zgodnie z wolą mieszkańców. Żądamy także **wydłużenia czasu na konsultacje i dialog** – zamiast pochopnie zamykać dyskusję z końcem maja br., postulujemy przesunięcie terminu oceny inwestycji przez KOPI do czasu zakończenia pogłębionych konsultacji (np. o kilka miesięcy). Tylko w ten sposób decyzja o wyborze wariantu S5 będzie mogła zyskać społeczną akceptację i legitymizm.
3. **Pełne poszanowanie zasady partycypacji obywatelskiej w dalszych etapach procesu inwestycyjnego** – oczekujemy, że organy administracji rządowej i GDDKiA zapewnią mieszkańcom możliwość wpływu na ostateczne decyzje dotyczące realizacji S5. Prosimy o **pisemne uzasadnienie** ewentualnego nieuwzględnienia naszych postulatów, zgodnie z wymogami Konwencji z Aarhus i przepisami krajowymi. Domagamy się, aby **każda kolejna decyzja** (w tym wybór wariantu do wniosku o decyzję środowiskową) była podejmowana

dopiero po rozpatrzeniu stanowisk społecznych i aby była ona komunikowana mieszkańcom w sposób przejrzysty wraz z wyjaśnieniem motywów.

Ufamy, że podjęcie powyższych działań leży nie tylko w interesie mieszkańców, ale także w interesie samych organów odpowiedzialnych za inwestycję – **społeczna akceptacja** jest warunkiem sprawnej realizacji projektu bez protestów i opóźnień. Chcemy, aby droga S5 powstała jak najszybciej, ale nie może się to odbywać kosztem naruszenia praw obywatelskich i ignorowania głosu społeczności lokalnej.

Zakończenie

W imieniu mieszkańców Gminy Biskupiec, Miasta Iławy oraz okolicznych miejscowości apelujemy o poważne potraktowanie niniejszej petycji. Naszym celem nie jest wstrzymanie potrzebnej inwestycji, ale doprowadzenie do jej realizacji w **wariantie optymalnym społecznie**, który będzie służył lokalnej społeczności i zostanie przez nią zaakceptowany. Wariant W1 od początku cieszył się poparciem mieszkańców, podczas gdy forsowanie wariantu W4 w obecnym kształcie grozi konfliktem i długotrwałym brakiem akceptacji społecznej.

Prosimy o **pilne odniesienie się** do przedstawionych postulatów i informacji, zwłaszcza w kontekście zbliżającego się terminu posiedzenia KOPI (26 maja 2025 r.). Wierzymy, że dialog obywateli z władzami jest możliwy i przyniesie rozwiązanie, które usatysfakcjonuje obie strony – zapewniając zarówno realizację strategiczną dla regionu inwestycji drogowej, jak i ochronę praw mieszkańców oraz środowiska lokalnego.

Liczymy na podjęcie działań zgodnych z postulatami niniejszej petycji. W przeciwnym razie będziemy zmuszeni do dalszego dochodzenia naszych praw i interesów wszelkimi dostępnymi środkami prawnymi i obywatelskimi. **Mamy nadzieję, że dialog zwycięży nad jednostronnymi rozstrzygnięciami.**

Z poważaniem,

Niżej podpisani mieszkańcy powiatu iławskiego oraz nowomiejskiego, popierający niniejszą petycję.